ISSUE 84 JUNE 2024

خانه نو نوی کور

New Home

خانه نو، سرویس خبری برای اهل افغانستان در امریکا است

نوی کور، په امریکا که د افغانانو لپاره یو خبری خدمت دی

A news service for Afghans in America

NEW HOME is brought to you by Sahan Journal, Afghan Cultural Society,and Center for Victims of Torture.
It's reported and written by Hussain Ali Haidari.

Photo Credit: AP

افغان ښځې د طالبانو د حکمونو په اور کې

- په افغانستان کې د نجونو درې میلیارده د ښوونځیو ساعتونه ضایع شوي دي
- د نجونو محروموول د زده کړو له حق څخه ښکاره سرغړونه ده
- نړیواله ټولنه باید د افغان نجونو ملاتړ ته دوام ورکړي

Illustrator Credit: CVT

افغان ښځې د طالبانو د حکمونو په اور کې

افغانستان یو داسې هېواد دی چې له ۳۲ میلیونو ډېر نفوس لري.چې د جملې څخه ۴۹ سلنه یې ښځې او ۵۱ سلنه یې نارینه دي. وروسته له هغه چې طالبانو د ۲۰۲۱ کال د اګست په ۱۵ نېټه پر افغانستان واک تر لاسه کړ، ښځې په نښه او ددغې ډلې لخوا څخه ښځې د سیستماتیک توهین، تبعیض او تاوتریخوالي سره مخامخ شوې. طالبانو له ۵۰ څخه د زیاتو تبعیضي او د ښځو ضد لیکلي او شفاهي فرمانونو په صادرولو سره په مختلفو پلمو ښځې له مختلفو ټولنیزو برخو څخه شړلي او د کور په څلورو دیوالونو کې یې بندیانې کړې دي. د طالبانو ښځې د کار کولو حق، ټولنیز شتون، تعلیم، د بیان ازادي او په سیاسي واک او مدني فعالیتونو کې د ګډون حق په ګډون له ټولو بشري حقونو او ګټو څخه بې برخې کړې.

د دغو فرمانونو څېړنه ښيي چې د ښځو ضد دغې ډلې تر کومه حده افغان مېرمنې ځورولې دي. دا حکمونه په لاندې څلورو کټګوریو ویشل کیدی شي:

له ښوونې او روزنې څخه د ښځو محرومیت

د ښوونې او روزنې له حق څخه د ښځو بې برخې کول په افغانستان کې د طالبانو د شتون یوه له ناوړه پایلو څخه وه. وروسته له هغه چې طالبان واک ته ورسېدل، د ۱۴۰۰ هـ ق کال د حوت په اتمه یې نجونې له شرعي محرم پرته بهرنیو بورسونو ته له ورتګ څخه منعې کړې او د لومړي تعلیمي کال په پیل کې یې د ۱۴۰۱ کال د حوت په څلورمه یو فرمان صادر کړ. هغه حکم چې پر بنسټ یې هیڅ نجلۍ حق نه لري چې له شپږم ټولګي څخه لوړې زده کړې وکړي.

د ۱۴۰۱ کال د ثور په دریمه د طالبانو د لوړو زده کړو وزارت یو فرمان صادر کړ او په پوهنتونونو کې یې د هلکانو او نجونو تر منځ د زده کړو ورځې بېلې کړې. همدارنګه په ۱۴۰۱ هـ ق کال کې د مطلوبو علمي څانګو د انتخاب حق په نجونو محدود شو. د ۱۴۰۱ کال د حمل په لومړۍ او دریمه طالبانو د ښځینه محصلینو د فراغت په مراسمو کې د ګډون مخه ونیوله او په غزني کې یې ښځو ته د سیم کارتونو اخیستلو مخه ونیوله. د همدې میاشتې په ۳۰ مه د طالبانو د حکومت مشرتابه یو حکم صادر کړ چې تر بل خبرتیا پورې دې پوهنتونونو ته د نجونو د تګ مخه ونیول شي.

خپل پوښتنې او نظر له موږ شریکې کړئ

651-504-8170

ادامه ...

د ۱۴۰۱ کال د وږي په ۲۹ د طالبانو د لوړو زده کړو وزارت سرپرست ندا محمد ندیم په یوه رسمي اعلامیه کې په رسمي ډول پوهنتونونو ته د نجونو د ننوتلو بندیز اعلان کړ. د ۱۴۰۱ کال د جدي په لومړۍ نېټه د طالبانو د لوړو زده کړو وزارت ټولو پوهنتونونو ته امر وکړ چې د ښځینه محصلینو د مقالو له منلو ډډه وکړي او پوهنتونونو ته د ښځینه استادانو، کارکوونکو له ننوتلو مخه ونیسي. همدارنګه په دې میاشت کې د یو څه مودې لپاره دولتي پوهنتونونو ته د نجونو د ننوتلو مخه ونیول شوه. پر دې سربېره د طالبانو د لوړو زده کړو وزارت د ۱۴۰۱ کال د لیندۍ په اتمه د یوه لیک په خپرولو سره له ټولو خصوصي پوهنتونونو وغوښتل چې د ښځینه محصلینو له استخدام څخه دې ډډه وکړي. د ثور په ۱۴۰۲ کې د طالبانو د عامې روغتیا وزارت یوه اعلامیه خپره کړه او اعلان یې وکړ چې له پوهنتونونو څخه د ښځینه ډاکټرانو د وتلو ازموینه هم منع ده. پر دې سربېره د ۱۴۰۲ کال د زمري د میاشتې په ۳۰ مه نېټه د طالبانو د امر باالمعروف زارت یوه اعلامیه خپره کړه، چې خصوصي تعلیمي مرکزونو ته یې د نجونو له تګ څخه منع کړې وه. دغه راز دغه وزارت د ۱۴۰۲ کال د اسد په ۱٦امه، د یوه لفظي حکم له لارې اعلان وکړ، چې په ځینو ولایتونو کې له لسو کلونو څخه زیاتې نجونې او له لس کلنۍ څخه د کم عمر لرونکې نجونې ښوونځیو ته د تلو اجازه نه لري.

بالاخره د طالبانو د دې تبعیضي تګلارې په پلي کولو سره له درې میلیونو څخه زیاتې نجونې ښوونځیو او پوهنتونونو ته له تګ څخه منع شوې. د شمېرو له مخې تر ۲۰۱۸ کال پورې ۳،۸ میلیونه نجونې او ښځې په زده کړو بوختې وې او په پوهنتونونو کې د نجونو شمېر ۳۸ ته لوړ شوی دی. خو په افغانستان کې د ماشومانو لپاره د ملګرو ملتونو وجهي صندوق یونیسف وایي، په افغانستان کې له شپږم ټولګي څخه پورته د نجونو لپاره د ښوونځیو د تړلو په ۱۰۰۰مه ورځ وایي چې په هېواد کې د ښوونځیو ۳ میلیارده ساعتونه ضایع شوي دي. د یونیسف اجرایوي مشرې کاترین رسل په یوه بیان کې دغه ورځ د « خواشینۍ او اندېښمنونکي پړاو» په توګه یاده کړه. اغلې رسل زیاته کړه: "د یو نیم ملیون نجونو لپاره سیستماتیک محرومیت نه یوازې ښوونې او روزنې ته د لاسرسي له حق څخه ښکاره سرغړونه ده، بلکې فرصتونه کموي او د دوی رواني روغتیا خرابوي."

د یونیسف اجرایوي رییس د طالبانو له حکومته غوښتي چې انجونو ته دې سمدستي د زده کړو د بیا پیل اجازه ورکړي. په اعلامیه کې له نړیوالې ټولنې هم غوښتل شوي، چې په دې مسله کې ښکېل پاتې شي او د هغو نجونو ملاتړ وکړي، چې تر بل هر وخت مرستې ته اړتیا لري. د بشري حقونو د سازمانونو په وینا، په افغانستان کې د طالبانو د بیا واکمن کیدو راهیسې، له ۷۰ څخه زیات فرمانونه، لارښونې او بیانیې او همدارنګه سیستماتیک اقدامات د ښځو په تعلیم او کار باندې پراخ محدودیتونه وضع کړي دي.